

Türk Cumhuriyetleri'ndeki Araştırmacıların Milli Kimlik Üzerine Yazdıkları Makalelerin Bibliyometrik Bir Çalışması

A Bibliometric Study of Articles Written by Researchers in the Turkic Republics on National Identity

Nur Özdemir *

Gürcan Şevket Avcıoğlu**

* Dr., Bağımsız Araştırmacı,
nurrozdemiir@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0285-8222
Konya / TÜRKİYE

* Independent Researcher (PhD),
nurrozdemiir@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0285-8222
Konya / TÜRKİYE

** Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
gsavcioglu@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2065-5808
Konya / TÜRKİYE

** Prof. Dr., Selçuk University,
Faculty of Letters, Sociology
Department
gsavcioglu@selcuk.edu.tr
ORCID: 0000-0003-2065-5808
Konya / TÜRKİYE

Başvuru/Submitted: 24/06/2025
Kabul/Accepted: 18/03/2026
Yayın/Published: 25/04/2026

Öz

Kimlik temelli tartışmalarda önemli bir yere sahip olan milli kimlik, bir milletin kendisine has özellikleri olan ortak dil, ortak kültür, ortak değer, ortak norm, ortak örf ve adetlerin etkisiyle meydana gelmektedir. Bu çalışmada, Türk Cumhuriyetleri menşeli Web of Science indekslerinde taranan dergilerde yayımlanan makalelerde "national identity" anahtar kelimesi örneklem olarak belirlenmiş ve bibliyometrik yöntem kullanılarak analiz edilmiştir. 23 Mayıs 2025 tarihinde Web of Science veri tabanında milli kimlik ile ilgili Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'daki araştırmacıların SSCI, SCI-EXPANDED ve ESCI indekslerinde yayımlanmış oldukları 356 araştırma makalesi incelenmiştir. Bu makalelere ait bibliyometrik veriler, Bibliometrix R v4.4.2 paketi ve VOSviewer programları kullanılarak analiz edilmiş ve ağ haritaları oluşturulmuştur. Analiz sürecinde makaleler; yıl, araştırma alanı, araştırma kurumu ve kavramsal yapı gibi farklı açılardan değerlendirilmiştir. Bu analiz Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusundaki yapılan çalışmalarını daha derinlemesine inceleme fırsatı verirken, gelecekte yapılacak olan çalışmalar içinde yeni perspektifler ve kaynaklar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Milli kimlik, Türk Cumhuriyetleri, bibliyometrik analiz.

Abstract

National identity, which plays an important role in identity-based debates, is formed by the influence of a nation's unique characteristics, such as a common language, culture, values, norms, customs, and traditions. In this study, the keyword 'national identity' was selected as a sample in articles published in journals indexed in Web of Science originating from the Turkic Republics and analysed using bibliometric methods. On 23 May 2025, 356 research articles published by researchers from Turkey, Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, and Turkmenistan in the SSCI, SCI-EXPANDED, and ESCI indices related to national identity were examined in the Web of Science database. The bibliometric data of these articles were analysed using the Bibliometrix R v4.4.2 package and VOSviewer programmes, and network maps were created. During the analysis process, the articles were evaluated from different perspectives, such as year, research field, research institution, and conceptual structure. This analysis provides an opportunity to examine the studies on national identity in the Turkic Republics in greater depth, while also offering new perspectives and sources for future studies.

Keywords:

National identity, Turkic Republics, bibliometric analysis.

Makale Bilgileri

Atıf: Özdemir, N., Avcıoğlu, G. Ş. (2026). Türk Cumhuriyetleri'ndeki Araştırmacıların Milli Kimlik Üzerine Yazdıkları Makalelerin Bibliyometrik Bir Çalışması. *Selçuk Türkiyat*, (67): 199-222.
Doi: 10.21563/sutad.1725831

Etik Kurul Kararı: Etik Kurul Kararından muaftır.
Katılımcı Rızası: Katılımı yok.
Mali Destek: Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması: Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Telif Hakları: Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.
Değerlendirme: İki dış hakem / Çift taraflı körleme.
Benzerlik Taraması: Yapıldı – iThenticate.
Etik Beyan: sutad@selcuk.edu.tr, selcukturkiyat@gmail.com
Lisans: Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır.

Article Information

Citation: Özdemir, N., Avcıoğlu, G. Ş. (2026). Türk Cumhuriyetleri'ndeki Araştırmacıların Milli Kimlik Üzerine Yazdıkları Makalelerin Bibliyometrik Bir Çalışması. *Selçuk Türkiyat*, (67): 199-222.
Doi: 10.21563/sutad.1725831

Ethics Committee Approval: It is exempt from the Ethics Committee Approval.
Informed Consent: No participants.
Financial Support: The study received no financial support from any institution or project.
Conflict of Interest: No conflict of interest.
Copyrights: The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study.
Assessment: Two external referees / Double blind.
Similarity Screening: Checked – iThenticate.
Ethical Statement: sutad@selcuk.edu.tr, selcukturkiyat@gmail.com
License: Content of this Journal is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

Giriş

Modernleşme ve ulus devletlerin gelişmeye başlamasıyla tartışma konusu haline gelen kimlik kavramı hem sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında hem de sosyolojide önemli bir yere sahiptir. Genel olarak ben ve öteki algısıyla şekillenen kimlik kavramı bireyin “kim” toplumun da “kimler” olduğunu açıklamada kullanılır. Yani kimlik kavramı birey ve toplum için kendisi ile benzer veya farklı olan üzerinden hareket ederek benzeşme veya ayrışma noktaları belirlemektedir. Genel olarak bireysel ve kolektif kimlik olarak iki ana boyuta ayrılan kimlik kavramının hem bireyi hem toplumu şekillendiren bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Bireysel ve kolektif kimlik ayrımı, 1950’li yıllardan beri sosyal bilimlerde birey ve toplum arasındaki etkileşiminin açıklanabilmesi için sıklıkla yapılmıştır.

Bireysel kimlik “bireylerin bilincinde kurulan ve saklanan onu diğerlerinden ayıran detayların yarattığı imgedir” (Assmann, 2022, 141). Bireysel kimlik, fiziki ve ruhsal özelliklerin birleşimi olarak kişinin tanımlanmasında yararlıdır ama bu kimlik tek başına değil toplumsal ilişkilerle ortaya çıkar. Assmann’a göre (2022, s. 140), “ben, dışarıdan içeriye doğru oluşur, bireyin ait olduğu gruptaki etkileşim ve iletişime katılımı ve grubun kendisini algılayışını benimsediği oranda ortaya çıkar”. Castells’e göre (2006, s. 13), kimlikler baskın egemen kurumlardan kaynaklanabilse de bireyler kimlikleri kendi anlamlandırmaları çerçevesinde içselleştirdiklerinde kimlik haline gelirler. Kısacası, bireysel kimlik kolektif kimliklerle ilişkilendirilir.

Bireyler kimliklerini açıklarken ideolojik düşüncelere, giyim tarzlarına, mesleklere, değerlere, inanışlara ve yaşam biçimleri gibi unsurlara odaklanmaktadır. Bireyleri ilgilendirdiği gibi toplumları da ilgilendiren kimliğin toplumsal boyutunun izah edilebilmesi için hem bireysel hem de sosyal yönü bulunan “kolektif kimlik” kavramı kullanılmaktadır. Bu bağlamda kolektif kimliğin sadece toplum tarafından inşa edilmediği bireylerinde kolektif kimlik inşasında rolü bulunduğu belirtilmelidir. Kısacası kolektif kimlik, bireylerin bir grup veya topluma aidiyet duyulması için kendisine has özellikler ile oluşturduğu sınırdır. Dahası kolektif kimlik bireye ait olduğu toplumda kalmayı garanti etmektedir (Pamuk, 2021, s. 43). Kolektif kimlik bireylere kendileriyle benzer olan kişilerle birlikte yaşama imkânı sunarken milli, dini, etnik, mesleki gibi farklı kimliklerini sunarak ben ve öteki ayrımını yapmalarını kolaylaştırmaktadır. Kolektif kimliğin en somut örneklerinden birisi olan milli kimlik, bireyler için daha geniş bir kolektif kimlik sunabilmektedir.

Milli kimlik, vatan toprağı üzerine ortak dil, ortak tarih, ortak kültür ve aidiyet duygusundan hareketle inşa edilmektedir. Milli kimlik inşa sürecinde belirli bir topluluk, üyelerine aidiyet duygusunu kazandırırken onları diğer topluluklardan ayırtmaktadır. Bu ayırıştırma topluluk içerisinde birleşmeye biz bilincinin ve ortak kolektif belleğin oluşmasına yardımcı olmaktadır (Bilgin, 1999, s. 65). Ulus devletlerle görünürlüğü daha da artan milli kimlik tarih, toprak ve ortak hafıza ile geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurarak üyelerini bir arada tutmaktadır.

Bu çalışmada kolektif kimliğin alt boyutu olan milli kimlik ele alınmıştır. Web of Science (WoS) veritabanından “national identity” anahtar kelimesi taratılarak elde edilen çalışmalara ülke ve yayın indeksleri çerçevesinde filtreleme yapılmıştır.

Özdemir, N., Avcıoğlu, G. Ş. (2026). Türk Cumhuriyetleri’ndeki Araştırmacıların Milli Kimlik Üzerine Yazdıkları Makalelerin Bibliyometrik Bir Çalışması. *Selçuk Türkiyat*, (67): 199-222.

Doi: 10.21563/sutad.1725831

Gerçekleştirilen filtrelemeler sonucunda Türk Cumhuriyetleri (Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan) kaynaklı ve ESCI, SSCI ve SCI-Expanded indekslerinde yer alan 356 araştırma makalesinin bibliyometrik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Millî Kimlik

Geçmişten günümüze kimlik kavramının ne olduğuna ilişkin çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Türk Dil Kurumu'na göre kimlik, "toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren özelliklerin bütünü" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011, s. 1422). Kimlik kavramı incelendiğinde, İngilizce identity sözcüğünün "aynı olma durumu", Fransızca identité sözcüğünün ise "bir şeyi diğeriyle aynı kılan, iki ya da daha fazla şeyin tek ve özdeş olduğu nitelik" anlamlarına karşılık geldiği görülmektedir (Oxford English Dictionary, t.y.; Littré, t.y.). Bu sözcüklerin her ikisi de köken itibarıyla "aynı" anlamına gelen Latince idem sözcüğüne dayanmaktadır (Vatandaş, 2020, s. 223).

Aynılık ve benzerlik temelleri üzerine inşa edilen kimlik, bireyin "kim olduğu" ya da bir olgunun "ne olduğu" sorularına verilen cevaplar çerçevesinde anlam kazanmaktadır (Avcıoğlu, 2011, s. 261). Bu bağlamda kimlik, yalnızca bireysel özellikleri tanımlayan bir kavram olmanın ötesinde, bireyin sosyal bir varlık olarak toplumla kurduğu ilişkiyi, toplumsal aidiyetini ve kendisini belirli bir sosyal yapı içerisinde konumlandırmasını mümkün kılan temel bir unsurdur.

Kimlik, yüzyıllardır yoğun bir ilgi gören kavram olmasına rağmen hala gizemini korumaktadır. Bauman'a göre kimlik halkın gündeminde olan ve çözüm bekleyen bir konudur (Bauman, 2017, s. 26). Öyle ki gündelik yaşamımızda "kimlik" kelimesinin kullanımının bilinmesine rağmen kavramın günümüzdeki bütün anlamlarını içeren net bir açıklamasının yapılması oldukça zordur (Fearon, 1999, s. 1-2). Bu bağlamda kısaca kimliğin en yalın anlamı bireyin kendisini bir şeye aidiyet hissederek onunla özdeşleşmesi ve o şekilde kendisini tanımlaması olarak ifade edilebilir.

Kimlik oluşumu sosyal hayat içinde gerçekleşir. Burr'a göre (2012, s. 26) kimlik, bizim diğer insanlarla kurduğumuz iletişim ve bu iletişim esnasında kültürel olarak aktarılan şeyler yoluyla oluşmaktadır. Burr, kimliğin bireyler arası iletişim esnasında kurulduğuna ve içinde bulunulan toplumun kültürel etkisi altında iplik dokuması gibi özenle dokunduğuna dikkat çekmektedir (Burr, 2012, s. 26). Kültür, bireylerin kimliklerini şekillendirmede ve bireyin kendisini ifade etmesinde önemli rol oynamaktadır. Öyle ki bireyler söylemsel bağlamda kendi kimliklerinin bir gruba ait olduğunu belirtmek için kültürel anlamları kullanmaktadırlar (González ve Carretero, 2013, s. 80). Aslında birey ait olduğu toplumun kültürünü, norm ve değerlerini öğrenirken ben ve ötekini tanıma ve diğeri karşısında kendisini tanımlama imkânı elde etmektedir.

Bireyi diğerlerinden farklı kılan kimliğin sosyal bilimlerde 1950'lerden sonra popüler hale gelmesinin en önemli nedenlerinden birisi birey ve toplum arasındaki ilişkiyi açıklamak için kullanılması olmuştur (Gleason, 2014, s. 46). Bu bağlamda kavramın bireysel ve kolektif kimlik olarak iki ana boyutuna odaklanılmaktadır. Fakat

sosyal bilimlerde bireysel ve kolektif kimlik ayrımı üzerinde kesin olarak anlaşılacağı belirtilmelidir.

Bireysel kimlik, sosyal açıdan çok değişmeyeceği düşünülen ayırt edici özellikleri ifade etmektedir (Fearon, 1999, s. 2). Birey, kimliğini açıklamak istediğinde değerleri, inanışları ve yaşam biçimleri gibi unsurlarla hareket etmektedir. Charles Taylor'a göre (2001, s. 27) "kimliğim, her bir durumda neyin iyi, neyin değerli, neyin yapılması gerektiği, neyi desteklediğim veya neye karşı çıktığım konusunda karar verebileceğim bir çerçeve veya ufuk sağlayan taahhütler ve özdeşleşmelerle tanımlanır. Başka bir deyişle, bu, bir tavır alabileceğim ufuktur". Taylor'a göre bireysel kimlik, bireyin normatif çerçevede kullandığı bir pusula görevi görmektedir. Her ne kadar Taylor'ın tanımı bireysel kimliği ahlaki kurallar bağlamında ele alsada da kimliği tek başına ahlaki çerçeveden açıklamak yeterli olmayacaktır. Çünkü kimlik ideolojik düşünce, giyim tarzı, meslek gibi farklı boyutlarda bireyin kendisini diğerlerinden ayırt etmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda bireysel kimlikler, gündelik yaşamda diğer bireylerle kurulan etkileşimin sonucu olarak meydana gelmektedir (Sarıbay, 1998, s. 97). Bireyin, kendi farklılığını dile getirmek için başka bireylerle etkileşim içerisinde olması gerekmektedir.

Kimliğin toplumu ilgilendiren boyutunu ifade etmek için "kolektif kimlik" kavramı kullanılmaktadır. Hem sosyal hem bireysel özelliği bulunan kolektif kimlik, bireyin ben kimim ve biz kimiz'i belirlemesine yardımcı olmaktadır (Wendt, 1994, s. 385). Kavramın inşa süreci, "toplumsal yapıların kırılganlığı ve dinamikliğiyle bağlantılı olarak şekillenmektedir" (Özdil, 2017, s. 384).

Kurumsallaşmış sosyal eylem biçimlerine benzemeye başlayan kolektif kimlik, örgütsel biçimlere, resmi kurallara ve liderlik kalıplarına dönüşebilirken daha az kurumsallaşmış eylem biçimlerinde ise, kolektif kimlik sürekli eyleme geçirilmesi gereken bir sürece benzeyebilir (Melucci, 1989, s. 34-35). Kolektif kimliğin korunması için nesillere kültürün, kolektif hafızanın, geleneğin ve tarihin aktarılması oldukça önemlidir. Ayrıca uzam içerisinde toprak ve sınırların belirlenmesi, "onlar" ve "biz" tanımlamaları ile ben ve öteki ayrımının gerçekleştirilmesi kolektif kimliklerin varlıklarını sürdürmesine katkı sağlamaktadır (Morley & Robins, 2011, s. 107). Bu bağlamda kolektif kimlik, ortak aidiyet, ortak gelenek, ortak tarih ve ortak duygularla varlığını 'öteki' ile tanımlayarak sürdürmektedir.

Kolektif kimliğinin özgül bir biçimi olan milli kimlik, milletlerin üyelerini kendilerine has kültür, norm ve değerler etrafından birleşmesini sağlamaktadır. Anthony D. Smith'e göre (2017, s. 221) milli kimlik, kolektif kimliğin içerisinde en temelli ve kapsamlı olanıdır.

18.yüzyılın sonlarında görülmeye başlanan milliyetçilik dalgasıyla birlikte ulus devlet modeli gelişmeye başlamıştır (Çoban, 2012, s. 345). Dahası ulus devletlerin dünya genelinde yaygınlaşmasıyla birlikte milli kimlikler görünür hale gelmiştir. Milli kimlik oluşumu her ne kadar ülke ve toplumların sosyo-ekonomik yapısına göre değişim gösterse de temelde "biz" algısı olumlu ve "onlar" algısı olumsuz unsurlar olarak etki yaratmaktadır. Ortak unsurlar olan dil, tarih, kültür, ülkü vb. yani "biz" algısını kuvvetlendiren unsurlar güçlü olurlarsa olumsuz "onlar" algısına duyulan

ihtiyaç zayıflamaktadır (İslam, 1999, s. 767). Dahası ulus devletler, bireyleri bir arada tutabilmek için birleştirici bir güç olarak milli kimlikleri kullanmışlardır.

Milli kimlikler bireylerin aile dışında geniş bir gruba dahil olma ve bu gruba aidiyet hissetme ihtiyacını karşılamaktadır (Lichtenberg, 1997, s. 160-161). Öyle ki milli kimlikler, bireylerin ortak bir dil, din, coğrafya, tarih, devlet, kültür ve aidiyet duygusuyla bir araya gelerek oluşturdukları ve bu ortaklıklar çerçevesinde bir şemsiye altında birleştiklerini ifade eden bir kavramdır. Smith'e göre (2017, s. 32) milli kimliğin temel özellikleri;

1. Ortak tarihi bir toprak ya da yurt
2. Ortak mitler, tarih ve kolektif bellek
3. Ortak kitle kültürü
4. Topluluğun bütün üyelerini kapsayacak yasal hak ve görevler
5. Topluluğun bütün üyelerini serbest hareket imkanına sahip olduğu ortak bir ekonomi

Milli kimlik, Smith'in ifade ettiği üzere ortak hafızaya, toprağa, ekonomiye ve kültüre dayanmasının yanı sıra milliyetçilik gibi bir ideolojinin de etkisinin bulunduğu çeşitli unsurları içinde barınılmaktadır. Dolayısıyla milli kimliği tek bir unsura indirerek izah edilmesi zorlaşmaktadır. Köken itibariyle milliyetçiliğin tanımları üzerine inşa edilen milli kimlik, genel olarak halkta saf olarak bulunduğu düşünülen "ulusal" formlara, değişme ihtimali az bulunan bir kitle yardımıyla ulaşılabileceği düşünülen hayali unsurlardır (Aydın, 1998). Yani milli kimlik, mekân ve zamanda varlığını zihinlerde ulus gibi kurgusal bir toplumsallığa dayanarak inşa etmiştir (Yıldız, 2007, s. 14-15). Bu süreçte bireylerden söz konusu kurgusal unsurları benimsemeleri ve bunlara aidiyet duymaları beklenmektedir. Ayrıca bireylerin gruplara dâhil edilme ya da dışlanma biçimlerini belirleyen stratejiler, dil, tarih, kültür ve etnisite gibi unsurları şekillendirerek milli kimlik inşasının hem içeriğini hem de yöntemini belirlemektedir (Şeyhoğlu, 2025).

Yöntem

Bu çalışmada, Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik üzerine yapılan çalışmalar bibliyometrik yöntem kullanılarak analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz, yayınların bibliyografyalarını sistematik biçimde ele alarak araştırmacılara inceleme konusu hakkında nicel ve nümerik veriler sunmakta ve bu sayede sistematik yayın modellerinin ortaya konulmasını sağlamaktadır (Gan & Wang, 2014; Sönmez ve Hastürk, 2020). Araştırmacılar, çalışma tasarımında araştırma sorularını belirlemekte ve bu sorulara yanıt verebilecek uygun bibliyometrik yöntemleri seçmektedir. Bibliyometrik analizler aracılığıyla oluşturulan ağ haritaları, üç temel araştırma sorusuna yanıt vermektedir: (i) belirli bir konu veya araştırma alanının bilgi tabanını ve entelektüel yapısını belirlemek, (ii) araştırma cephesini ya da kavramsal yapıyı incelemek ve (iii) belirli bir bilimsel topluluğun sosyal ağ yapısını analiz etmek (Aria & Cuccurullo, 2017, s.960). Bu doğrultuda araştırmacılar ele alınan konularla ilgili olarak hangi yıllarda daha fazla ya da daha az çalışma yapıldığı, atıflar, yazarlar, ülkeler, kurumlar ve anahtar kelimeler vb. bibliyometrik veriler sayesinde bibliyometrik

analizler gerçekleştirmektedir (Börner vd., 2003; Cobo vd., 2011, s.1384; Van Eck & Waltman, 2014; Martínez-López vd., 2018, s.441).

23 Mayıs 2025 tarihinde Web of Science veritabanında tüm alanlarda (all fields) “national identity” anahtar kelimesi taratılmıştır. Bu tarama sonucunda 23008 kayıt elde edilmiştir. Elde edilen kayıtlar, yazar adreslerine göre Türk Cumhuriyetleri (Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan) ile sınırlandırılmış; ayrıca ESCI, SSCI ve SCI-Expanded indekslerinde yer alan ve yalnızca araştırma makalesi (article) türündeki yayınlar filtrelenmiştir. Araştırma makaleleri, özgün bilimsel katkı sunmaları ve atıf göstergeleri bakımından diğer doküman türlerine kıyasla daha homojen bir yapı sundukları için tercih edilmiştir. Çalışma yalnızca İngilizce literatürle sınırlandırılmış olup Türkçe anahtar kelimelerle ayrıca bir tarama yapılmamıştır. Uygulanan filtreleme işlemleri sonucunda 356 makaleden oluşan nihai veri seti analize dâhil edilmiştir. Web of Science veritabanından elde edilen kayıtlar herhangi bir manuel eleme yapılmadan doğrudan bibliyometrik analiz yazılımlarına aktarılmıştır. Web of Science veri indirme sürecinde yinelenen kayıtların büyük ölçüde sistem tarafından ayıklanması nedeniyle veri seti üzerinde ayrıca bir tekrar temizleme işlemi uygulanmamıştır. Elde edilen veri seti VOSviewer ve R (Bibliometrix paketi) yazılımları kullanılarak analiz edilmiştir.

Web of Science veri tabanından elde edilen araştırma verileri, VOSviewer ve R Studio'nun Bibliometrix R v4.4.2 paketi yazılımları aracılığıyla analiz edilerek ağ haritaları oluşturulmuştur. 2010 yılında Nees Jan van Eck ve Ludo Waltman tarafından geliştirilen VOSviewer, ağ temelli bibliyometrik haritaların oluşturulması ve görselleştirilmesinde literatürde yaygın olarak kullanılan güçlü bir analiz aracıdır. Bibliometrix, bilimsel haritalama analizleri için R programı tabanında geliştirilmiştir (Aria & Cuccurullo, 2017). Bibliometrix, kümeleme analizi, coğrafi analiz, trend konular ve kelime bulutu gibi geliştirilmiş analizlerin yapılmasını kolaylaştırmaktadır. Programlar, araştırmacılara ortak yazarlık, atıf, bibliyografik bağ, ortak atıf ve ortak oluşum gibi farklı ilişki türlerini inceleyerek bibliyometrik ağları yapılandırma ve görsel olarak sunma olanağı sağlar. Bununla birlikte, VOSviewer; ortak atıf verilerine dayanarak yazar ve dergi haritaları, ortak oluşum verilerine dayanarak ise anahtar kelime haritaları üretmede de etkili bir şekilde kullanılmaktadır (Van Eck & Waltman, 2010, s. 524; Arruda vd., 2022, s. 392; Arslan, 2022). Buna ek olarak çalışmaların alanlarını gösteren Şekil-1 ve çalışmaların yıllara göre dağılımını gösteren Şekil-2 Web of Science veritabanından elde edilmiştir.

Çalışmada gerçekleştirilen bibliyometrik analizlerde kullanılan yazılım, eşik değerleri ve parametre ayarları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo-1 Bibliyometrik Analizde Kullanılan Parametre Ayarları

Analiz Türü	Kullanılan Yazılım	Parametre
Yıllara göre yayın analizi	Web of Science analiz aracı	1996-23.05.2025 tarih aralığı
Disiplin dağılımı	Web of Science analiz aracı	Tüm WoS kategorileri dâhil edilmiştir
Ortak yazar analizi	VOSviewer	En az 1 yayın, en az 1 atf
Ülkeler arası iş birliği	VOSviewer	En az 2 yayın
Kurum analizi	VOSviewer	En az 2 yayın
Dergi analizi	VOSviewer	En az 1 yayın
Anahtar kelime analizi	VOSviewer	En az 3 tekrar (occurrence)
Atf analizi	R (Bibliometrix)	Küresel atf sayısı (Global Citations)

Web of Science veri tabanındaki indekslerde yer alan çalışmalar, aşağıda belirtilen araştırma soruları temel alınarak analiz edilmiştir:

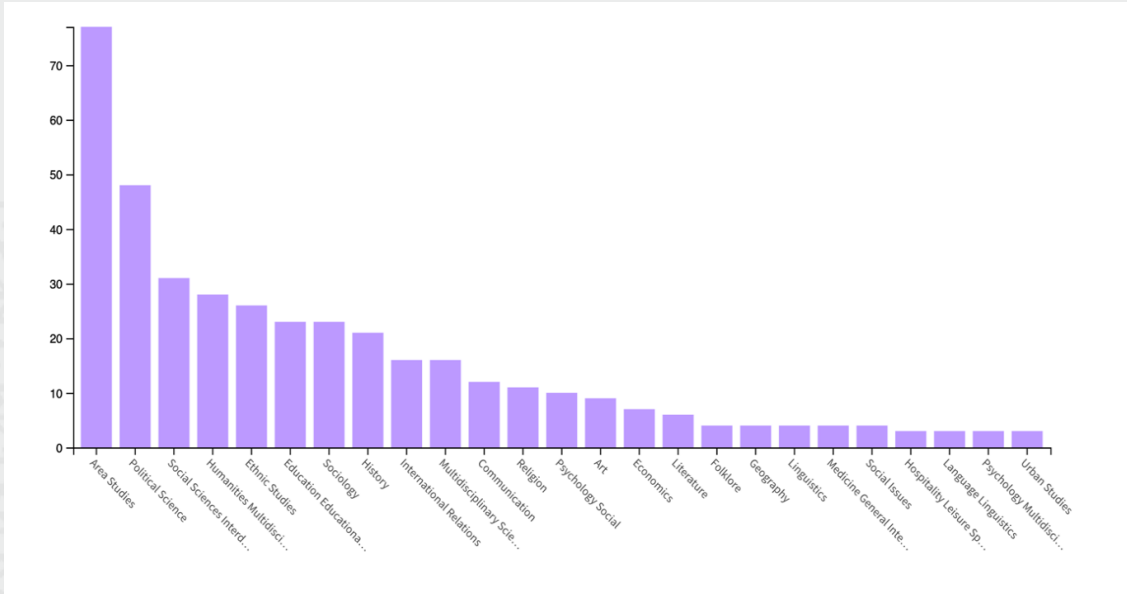
- Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuyla ilgili R Bibliometrix Veri Profili nasıldır?
- Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuyla ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuyla ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların ülkelere göre dağılımı nasıldır?
- Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuyla ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların kurumlara göre dağılımı nasıldır?
- Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuyla ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların dergilere göre dağılımı nasıldır?
- Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuyla ilgili Web of Science veri tabanında indekslenen çalışmaların anahtar kelimelerine göre dağılımı nasıldır?

Bulgular

Bu çalışmada, Web of Science veri tabanında yer alan ve bibliyometrik yöntemle analiz edilen “milli kimlik” konulu 356 araştırma makalesi incelenmiştir. İnceleme sonucunda, Türkmenistan’da milli kimlik konusuna yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle elde edilen bulgular, diğer Türk Cumhuriyetleri olan Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan temel alınarak değerlendirilmiştir.

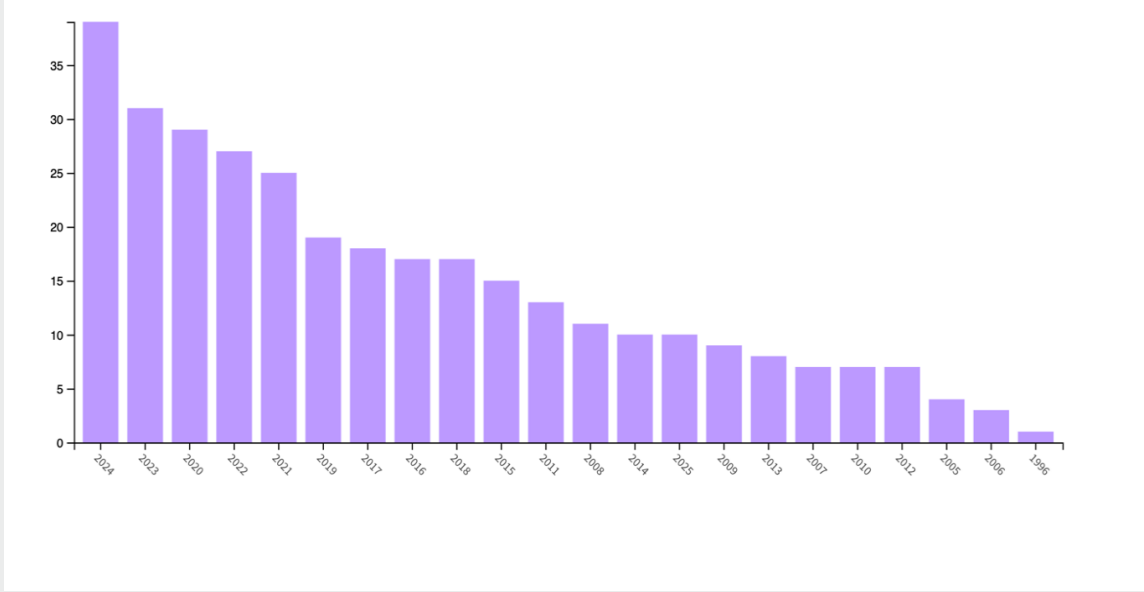
Şekil-1 "Milli Kimlik" İle İlgili Veri Profili (R Bibliometrix)

Veri profilini analiz ettiğimiz 205 yayıncı tarafından yayımlanan 356 makale 1996 ile 23 Mayıs 2025 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Toplam 1003 farklı yazarın bu alana katkı yapmasının yanı sıra makalelerin 193'ü tek yazarlıdır. Alanın yıllık yılda %10.26 büyüme oranı ile çalışmacıların yıllar içerisinde milli kimlik konusuna yönelik ilgilerinin arttığını göstermektedir. Yayınların yaklaşık %17.42'si uluslararası iş birlikleriyle gerçekleştirilmiştir. Makalelerde kullanılan 1267 farklı anahtar kelime alandaki kavramsal çeşitliliği yansıtmaktadır. Bu veriler, ilgili alandaki literatürün güçlü bir gelişim süreci geçirdiğini yansıtmaktadır.

Şekil-2 Makalelerin çalışma alanlarına göre dağılımı

Şekil 2, Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusunu ele alan araştırma makalelerinin, ait oldukları disiplinlere göre dağılımını ortaya koymaktadır. Web of Science verilerine göre, bu alanda yürütülen çalışmalar 50 farklı disiplin kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu disiplinler arasında en fazla yayına "Bölge Çalışmaları" alanında rastlanmakta olup, toplam 77 makale bu alanda yayımlanmıştır. İkinci sırada ise 48 çalışmayla "Siyaset Bilimi" alanı yer almaktadır.

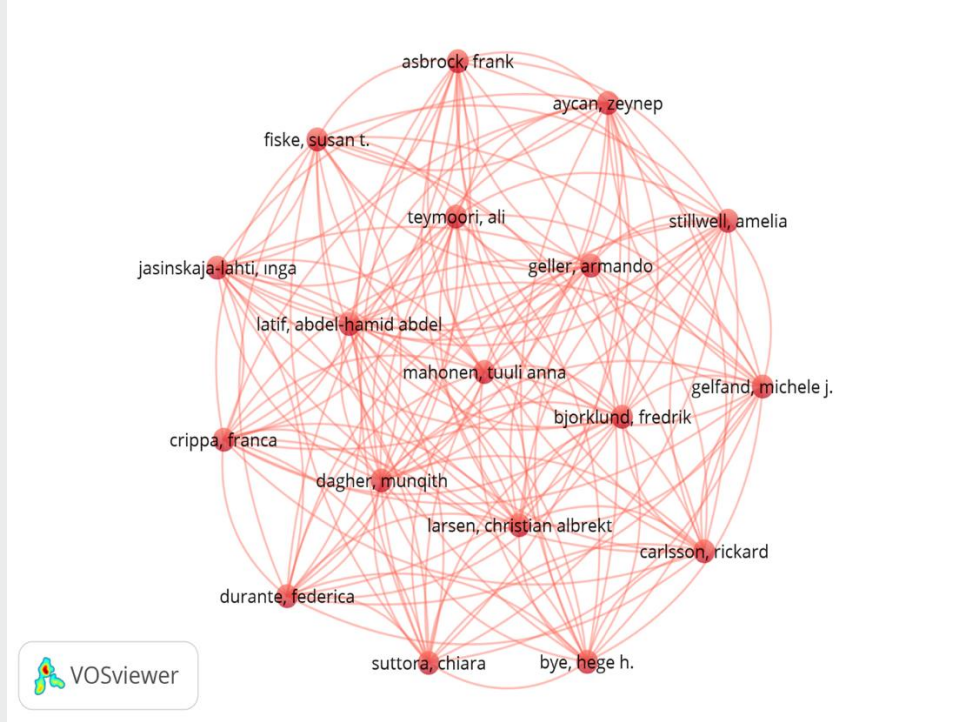
Şekil-3 Makalelerin yıllara göre dağılımı

Şekil 3, Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusundaki çalışmaların başladığı ve yoğunluk kazandığı yılları göstermektedir. Verilere göre, bu alandaki ilk çalışmanın 1996 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. Yıllar itibarıyla incelendiğinde, özellikle 2005 yılından itibaren çalışmaların sayısında belirgin bir artış yaşandığı dikkati çekmektedir. Konuya ilişkin en fazla sayıda çalışma ise 2024 yılında yayımlanmış olup, bu yıl toplam 39 yayın gerçekleştirilmiştir.

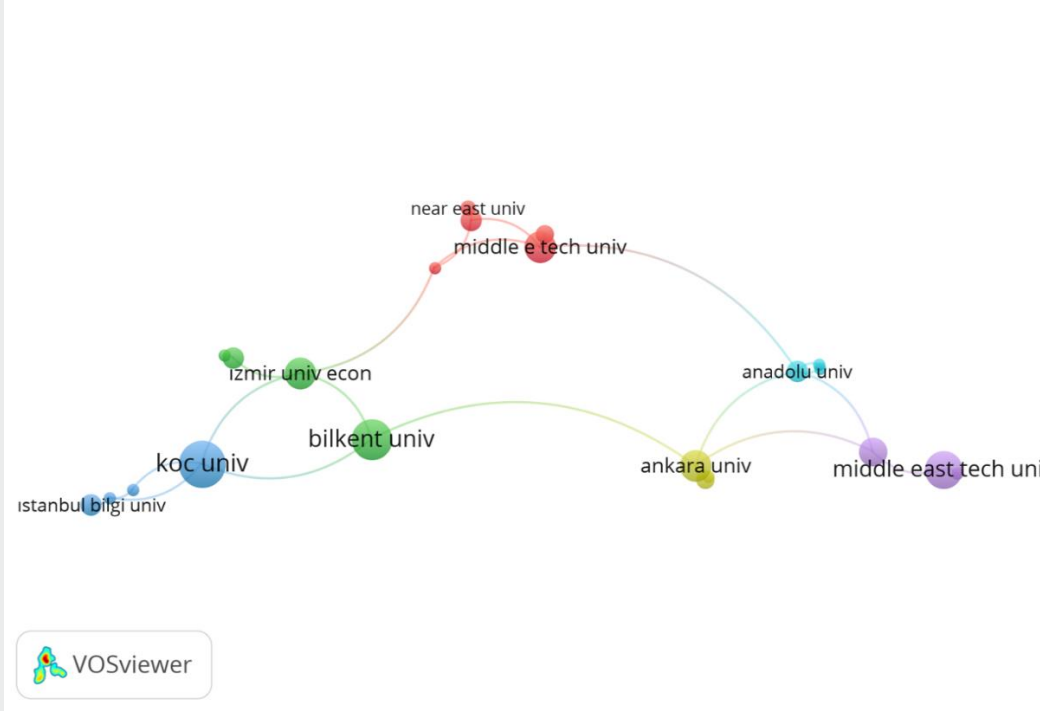
Millî kimlik kavramı 1950'lerden itibaren sosyal bilimlerde yaygınlaşmaya başlamıştır (Şeyhoğlu & Büyükbaş, 2025, s. 142). Buna karşın Türk Cumhuriyetlerine odaklanan çalışmaların veri setinde ilk kez 1996 yılında ortaya çıkması, büyük ölçüde Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından bölgenin bağımsız ulus-devletler olarak akademik literatürde görünürlük kazanmasıyla ilişkilendirilebilir. 1990 sonrasında hızlanan ulus-devlet inşa süreçleri, kimlik, dil, tarih ve kültürel miras tartışmalarını hem siyasal hem akademik gündemin merkezine taşımış; bu durum 2005 sonrasında gözlenen yayın artışını açıklayan temel bağlamsal faktörlerden biri olmuştur. Bu durum, millî kimlik çalışmalarının küresel ölçekte daha erken dönemlerde ortaya çıkmasına rağmen Türk Cumhuriyetleri özelindeki akademik üretimin, bölgenin siyasal dönüşümü sonrasında belirginleştiğini göstermektedir.

Şekil-4 Ortak Yazar Analizi

Şekil 4'te en az 1 atıf ve en az 1 yayın kriteri belirlenerek ağ haritası oluşturulmuştur. Bu kritere göre 355 çalışmacı analize dahil edilmiştir. Oluşturulan ağ haritasında tek bir kümede birleşen 18 isim ve 153 bağlantı olduğu görülmektedir. Kümede bulunan her bir yazarın 17 bağlantısı bulunmaktadır. Şekil 4'te yer alan yazarların toplam bağlantı güçleri en yüksek olan yazarlardır. Şekilde yer alan yazarların toplam bağlantı güçlerinin yüksek çıkmasının nedeni 72 kez alıntılanan "Ambivalent stereotypes link to peace, conflict, and inequality across 38 nations" başlıklı makalenin ortak yazarı olmaları olduğu tespit edilmiştir. Bu makale Türkiye'nin de içinde bulunduğu 38 ülkede gerçekleştirilmiş uluslararası bir araştırmadır. Araştırmada farklı ulusal barış ve çatışma düzeylerine sahip 38 ülkede çelişkili kalıp yargıların nasıl değiştiğini ele alan önemli bir çalışmadır. Araştırmada çoğu grubun ortak bir milli kimliği paylaştığı ve birkaç grubun dışlandığı toplumlarda düşük düzey çelişkili kalıp yargılar sergilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan kümede en çok atıf alan (n=305) Vanitha Swaminathan, (n=305) Karen, L. Page ve (n=305) Zeynep Gürhan-Canlı yazarların en bağlantılı yazar olmadığı görülmektedir. Ayrıca en çok eser üreten yazarlardan Mehmet Muşşın Türkmen, Elif Çelebi, Ayşegül Aydıngün, Aziz Burkanov, Kadisha Nurgali ve Mete Sefa Uysal en bağlantılı yazarlar arasında yer almamaktadır.

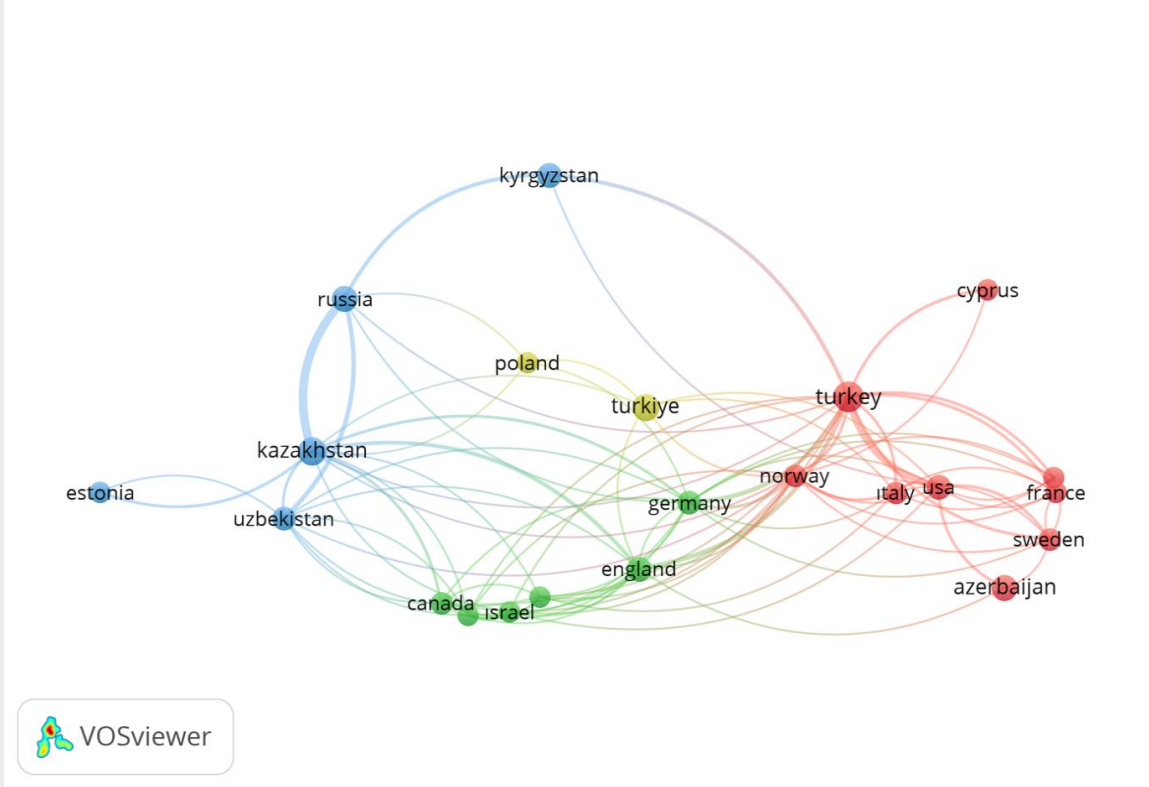
Şekil-5 En çok çalışması olan kurumlar

Şekil 5, araştırmacıların üniversitelere göre dağılımlarını göstermektedir. Çalışmada en az 2 yayını olan 306 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversiteler arasında en çok araştırma makalesi yayınlayan araştırmacılar Koç Üniversitesi'nde bulunmaktadır. Koç Üniversitesi'ndeki araştırmacılar milli kimlik üzerine 17 araştırma makalesi yayımlamış ve bu çalışmalara 561 kez atıf yapılmıştır. En çok araştırma makalesi yayınlayan üniversiteler arasında ikinci sırada yer alan Bilkent Üniversitesi'nde milli kimlik üzerine 14 araştırma makalesi yayımlanırken bu çalışmalar 202 kez atıf almıştır.

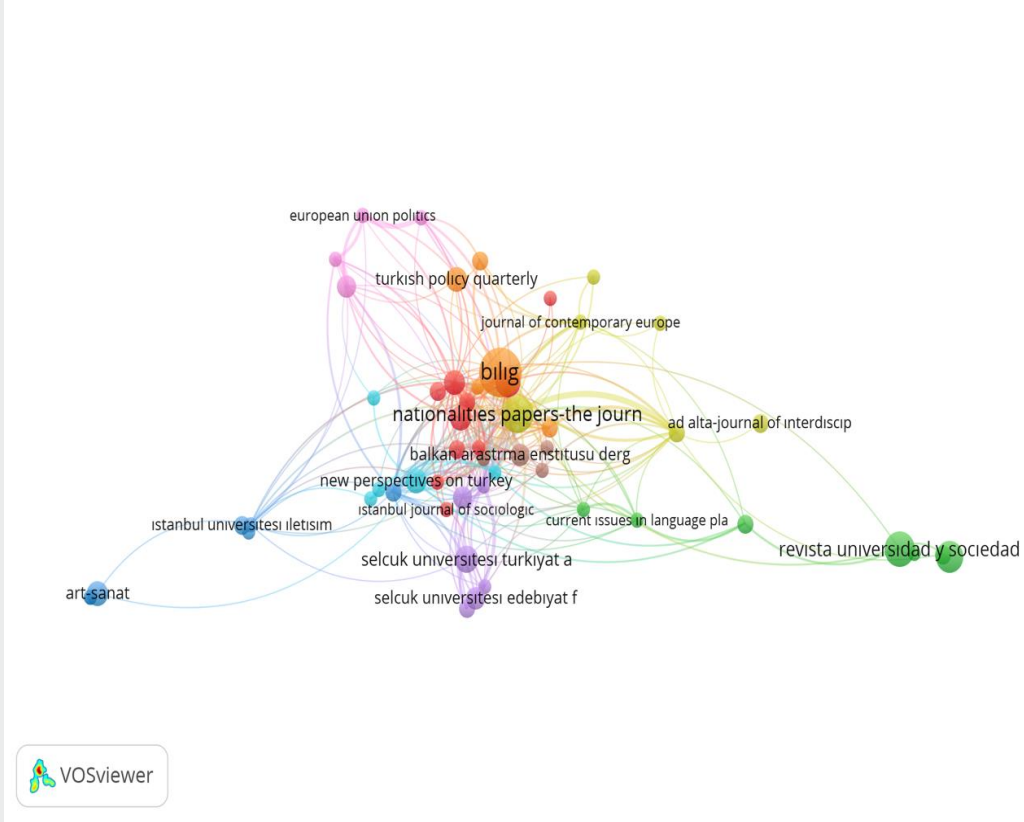
Türk dünyası bağlamında önemli akademik kurumlar arasında yer alan Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ile Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinin kurumlar arası iş birliği haritasında görünür bir düğüm oluşturmadığı görülmektedir. Bu durum, Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik literatürünün belirli üniversitelerde yoğunlaşmakla birlikte kurumsal açıdan daha dağınık bir yapı sergilediğine işaret etmektedir.

Şekil-6 En çok çalışması olan ülkeler

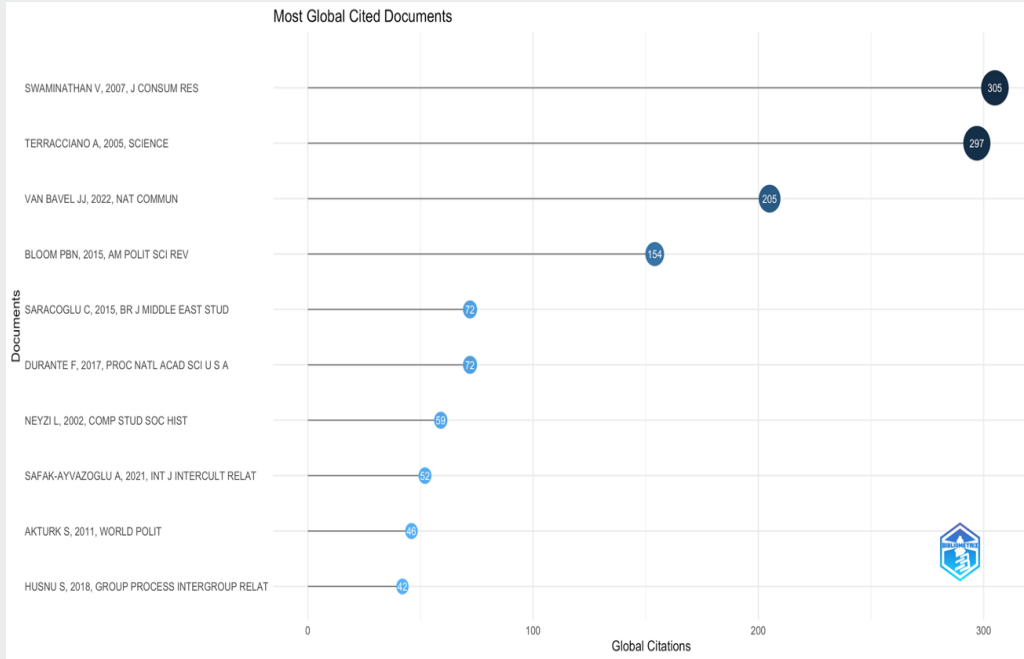
Şekil 6'da milli kimlik üzerine en çok yayın yapan ülkeler yer almaktadır. En çok yayın yapan ülkelerin ağ haritalarını oluşturabilmek için 37 ülke için en az 2 yayın kriteri belirlenmiş ve 22 ülke ağ haritasına dahil edilmiştir. Analiz sonucunda 4 küme, 94 bağlantı ve 142 toplam bağlantı gücü tespit edilmiştir. Belirlenen sınırlamalara göre yayınlanan araştırma makaleleri büyük ölçüde (n=250) Türkiye'deki araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalara toplam 1893 kez atıf yapılmıştır. En çok yayın sıralamasına bakıldığında Türkiye'den sonra Kazakistan (n=65) ve Azerbaycan (n=24) gelmektedir. Bu ülkelere sırasıyla 132 ve 53 kez atıf yapılmıştır. Şekil 6'da yer alan Türk Cumhuriyetleri dışındaki ülkeler, bu ülkelerdeki araştırmacılar ile kurulan akademik iş birliklerini göstermektedir.

Şekil-7 En çok çalışması olan dergiler

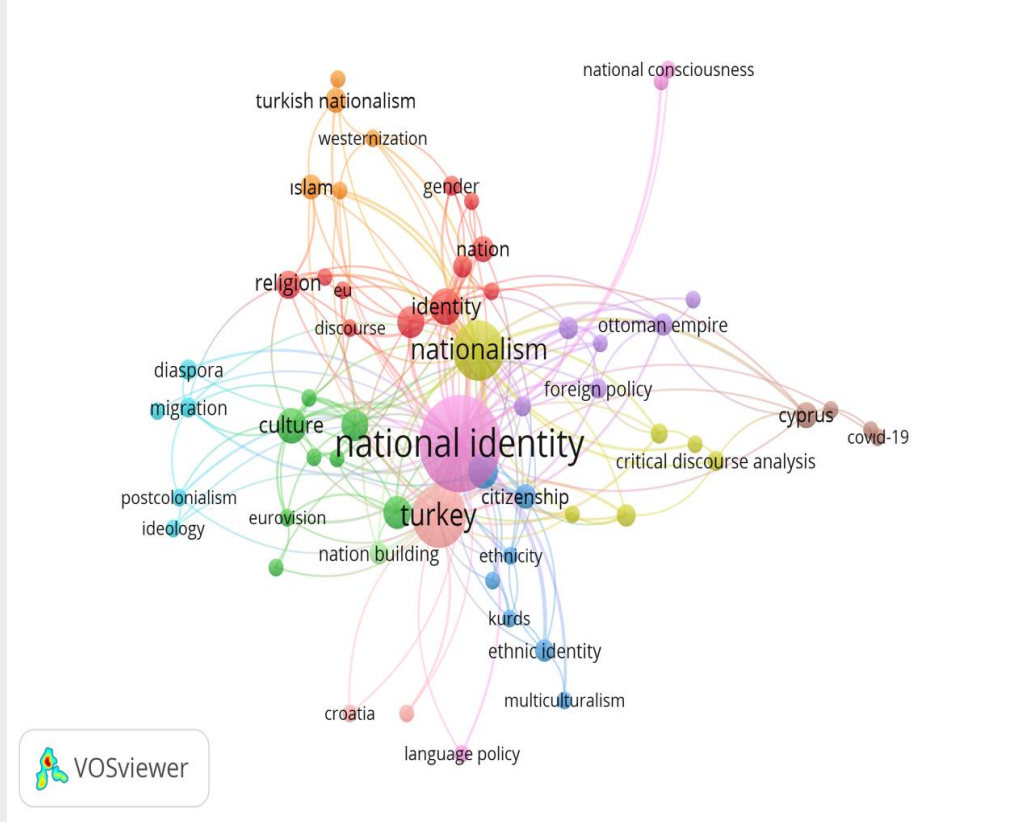
Şekil 7, milli kimlik üzerine en fazla çalışma yayımlayan dergilerin ağ haritasını göstermektedir. Milli kimlik üzerine en çok yayını bulunan Türkiye merkezli Bilig dergisi bu konu ile ilgili toplam 19 çalışma yayımlamış ve bunlara 27 kez atf yapılmıştır. SSCI indeksinde taranan dergi bölge çalışmaları kategorisinde Q4 dilimde bulunmaktadır. Devamında 11 yayın ile Amerika merkezli Nationalities Papers-The Journal of Nationalism and Ethnicity dergisi gelmektedir. SSCI indekslenen dergi bölge çalışmaları kategorisinde Q1, tarih kategorisinde Q1, etnik çalışmalar kategorisinde Q2 ve siyasal bilimler kategorisinde Q2 dilimlerinde yer almaktadır. Dergide yayımlanan 11 makaleye 102 kez atf yapılmıştır. Bu konuda en çok atf alan dergi ise Journal of Consumer Research'dır. SSCI indeksinde yer alan bu dergi işletme kategorisinde Q1 sıralamasındadır. Dergide 1 araştırma makalesi 305 kez atf almıştır.

Şekil-8 Küresel Düzeyde En Çok Atıf Alan Makaleler (R Bibliometrix)

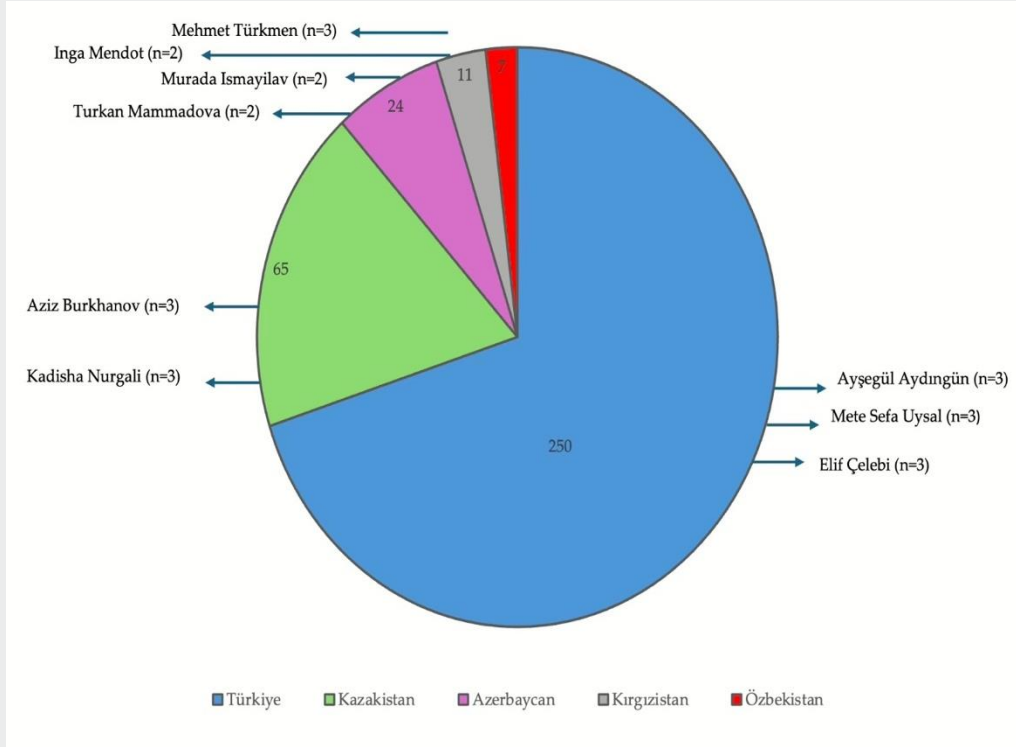
Şekil 8, milli kimlik üzerine küresel düzeyde en çok atıf alan çalışmalarını göstermektedir. Bu şekilde en çok atıf alan Vanitha Swaminathan, Karen, L. Page ve Zeynep Gürhan-Canlı (2007) tarafından yapılan “My” brand or “our” brand: The effects of brand relationship dimensions and self-construal on brand evaluations” başlıklı çalışmadır. Bu çalışma en çok alıntılan Journal of Consumer Research’te yayınlanmıştır. Web of Science atıf sistemine göre toplam 305 kez atıf alan çalışmada tüketici-marka ilişkilerinde tüketicilerin tercihlerinde milli kimliklerin etkisi olup olmadığı ele alınmaktadır.

Şekil-9 En sık kullanılan ortak anahtar kelimeler

Şekil 9, 356 çalışmada 1267 farklı anahtar kelime içerisinde ortak olan 1213 anahtar kelimeleri göstermektedir. Şekilde en az 3 ortak anahtar kelime kriteri belirlendikten sonra 60 anahtar kelime ortaya çıkmıştır. Çalışmanın sonucunda en sık kullanılan anahtar kelimenin “milli kimlik” (n=90), “Türkiye” (n=39) ve “milliyetçilik” (n=35) olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Türk Cumhuriyetlerinde yapılan milli kimlik çalışmalarının büyük ölçüde Türkiye’deki araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş olması tercih edilen anahtar kelimeleri etkilediği görülmektedir. Diğer yandan inceleme yapılan çalışmalarda bazı kelimelerin kullanım sıklığının az olması dikkat çekmektedir. Özellikle milli fikir, milli bilinç ve ulus inşası anahtar kelimelerinin kullanım sıklığının en az olduğu tespit edilmiştir.

Şekil-10 Milli kimlik ile ilgili çalışmaların Türk Cumhuriyetlerine göre dağılımı (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur)

Şekil 10, Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'da milli kimlik üzerine hangi ülkede kaç çalışma yayınlandığı ve konuyla ilgili ülke bazında en çok yayını olan yazarlar yer almaktadır. Buna göre sırasıyla (n=250) Türkiye, (n=65) Kazakistan, (n=24) Azerbaycan, (n=11) Kırgızistan ve (n=7) Özbekistan'da çalışmalar yayınlanmıştır. Türkiye'de milli kimlik üzerine en çok çalışması bulunan yazarlar (n=3) Ayşegül Aydıngün, (n=3) Mete Sefa Uysal ve (n=3) Elif Çelebi'dir. Kazakistan'da (n=3) Aziz Burkhanov ve (n=3) Kadisha Nurgali; Azerbaycan'da (n=2) Murada Ismayilav ve (n=2) Turkan Mammadova; Kırgızistan'da (n=2) Mehmet Türkmen ve (n=2) Inga Mendot'un çalışmaları bulunmaktadır. Şekil'de dikkat çeken noktalardan birisi Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'da konuyla ilgili toplam 357 çalışma olduğu görülmektedir. Bibliyometrik analizde ise Türk Cumhuriyetlerinde bu konu üzerine toplam 356 çalışma olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni ülke bazlı dağılımda ortak yazarlı çalışmaların birden fazla ülkedeki araştırmacılar tarafından üretilmiş olmasıdır.

Sonuç ve Tartışma

Geçmişten günümüze insanoğlu kendisiyle aynı ve benzer olanlarla bir arada olmak istemiştir. Bu durum bireylerin bir grup veya topluma aidiyet duyma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. İnsanoğlunun bu ihtiyacı sosyal bilimlere "kimlik" gibi çok boyutlu ve muğlak bir kavramı kazandırmıştır (Dalbay, 2018, s.174). Yani kimlikler, bireylerin gündelik hayat içinde kendilerinden farklı bireylerle kurdukları etkileşim sonucunda gelişmektedir. Kimlik içerisinde kültür, tutum, inanç, gelenek ve

görenek gibi önemli anlamları barındıran hem bireysel hem toplumsal bir niteliğe sahip olgudur (Yıldız, 2007, s. 15-16). Kavramın sosyal bilimlerde daha iyi anlaşılabilmesi için bireysel ve kolektif kimlik olarak iki ana boyuta ayrılmaktadır. Bu ayırımı bireysel kimlik, genellikle bireyin açıklamak istediği değerleri, inanışları ve yaşam biçimleri gibi unsurlardan hareket edilerek oluşturulmaktadır. Kolektif kimlik ise kimliğin toplumları ilgilendiren boyutu olarak izah edilebilir. Ayrıca toplumlar tarafından geliştirilen kolektif kimliklerin etnik, milli, dini, kültürel kimlik olarak çeşitli versiyonları bulunmaktadır.

Ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte daha işlevsel hale gelen milli kimlik, bir halkın ortak yaşamı, ortak vatanı, ortak tarihi, ortak ruhu ve ortak kültürü çerçevesinde bir araya gelmelerini sağlamaktadır. Milli kimliğin gelişmesi için geçmişten bırakılan mirasın bilinmesi, milli ruhun gelişmesi ve milli canlılığın korunması oldukça önemlidir (Lu, 2020, s. 31). Vatan, bayrak, dil, milli marşlar ve destanlar gibi tarihe dayalı milli unsurlar milli kimliğin önemli parçalarındandır.

Bu çalışma, Türk Cumhuriyetlerinde (Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan) "milli kimlik" kavramını bibliyometrik bakış açısıyla ele almaktadır. Çalışmanın veri setinin oluşturulması için kullanılan arama stratejisi şu şekildedir: "milli kimlik" anahtar kelimesi tüm alanlarda aranmış ve toplam 23008 veri elde edilmiş olup bu veriler ESCI, SSCI ve SCI-Expanded indeksleri ve ülkeler dikkate alınarak filtrelendikten sonra 356 veriden oluşan set analiz edilmiştir. Bu kavram kullanılarak Web of Science'da bütün ülkelerde 23008 makale araştırma konusu yaptığımız ülkelerde 356 makale bulunmaktadır. Beş Türk Cumhuriyetindeki makalelerin oranı %1,55'dir.

Milli kimlik ile ilgili 1996- 23 Mayıs 2025 tarihleri arasında 1003 yazar tarafından 205 farklı dergide toplam 356 makale yayınlanmıştır. Çalışma kapsamında incelenen 356 çalışmanın 250'si Türkiye'deki araştırmacılar tarafından yayınlanmıştır. Devamında 65 çalışma ile Kazakistan ve 24 çalışma ile Azerbaycan yer almaktadır. Konuyla alakalı Kırgızistan'ın 11 çalışması ve Özbekistan'ın 7 çalışması bulunurken Türkmenistan'ın "milli kimlik" üzerine herhangi bir çalışmasının bulunmadığı tespit edilmiştir. Burada belirtilmesi gereken nokta konuyla ilgili gerçekleştirilen bibliyometrik analizde toplam 356 çalışma tespit edilirken, ülkelerin alana katkı sayısı 357 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu farklılık ülke bazlı yayınlarda ortak yazarlı çalışmaların birden fazla ülkedeki yazarlar tarafından ortaklaşa üretilmesinden kaynaklanmaktadır.

Türkiye'nin yayın sayısındaki belirgin baskınlığı, ülkenin sosyal bilimler alanındaki akademik üretim kapasitesi ve ulus-devlet deneyiminin tarihsel derinliği ile ilişkilendirilebilir. Türkiye'de milli kimlik tartışmaları, Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren vatandaşlık ekseninde yoğun bir akademik gündem oluşturmuştur. Ayrıca Türkiye'nin Web of Science tarafından indekslenen dergi sayısının diğer Türk Cumhuriyetlerine kıyasla daha fazla olması ve İngilizce akademik yayın geleneğinin daha erken yerleşmiş olması, bu alandaki yayınların görünürlüğünü artıran faktörler arasında yer almaktadır. Bu faktörler, Türkiye merkezli çalışmaların bibliyometrik göstergelerde öne çıktığını açıklamaktadır.

Türk Cumhuriyetlerinde, milli kimlik ile ilgili ilk çalışmanın 1996 yılında yayımlandığı belirlenmiştir. 1996 yılından araştırma verilerinin elde edildiği 23 Mayıs 2025 tarihine kadar yayımlanan 356 çalışma incelendiğinde 2005 yılından sonra konuyla ilgili çalışmalarda belirgin bir artış gözlemlenirken en çok çalışmanın 2024 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. 2024 yılından sonra sırasıyla 2023, 2020, 2022 ve 2021 yılları gelmektedir. Dahası ilk çalışmanın yayımlandığı 1996 yılından 2005 tarihine kadar herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Bu bağlamda Türk Cumhuriyetlerinde son 5 yılda “milli kimlik” kavramı üzerine yayınlanan çalışmalarda artış olduğu görülmektedir.

2005 yılı sonrasında milli kimlik konulu yayınlarda gözlenen artış, Türk Cumhuriyetlerinde Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından hız kazanan ulus-devlet inşa süreçleriyle yakından ilişkilidir. Bu dönemde kimlik, dil, tarih ve kültürel miras tartışmaları hem akademik hem de siyasal düzeyde daha görünür hale gelmiştir. Küreselleşme sürecinin yarattığı kültürel etkileşimler ve ulusal kimliklerin yeniden tanımlanması ihtiyacı, milli kimlik konusunun sosyal bilimlerde giderek daha fazla araştırma konusu haline gelmesine katkı sağlamıştır.

Araştırma kapsamında incelenen araştırma makaleleri 306 farklı üniversiteden araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Türkiye'deki Koç Üniversitesi 17 yayınlı bu alanda Türk Cumhuriyetlerinde en çok yayın yapan üniversitedir. Ayrıca Koç Üniversitesi 561 kez alıntılanarak en çok atıf alan üniversitede olmuştur.

Milli kimlik ile ilgili en fazla çalışma yayınlayan dergi Türkiye merkezli Bilig (n=19) dergisidir. Bu dergide yayınlanan çalışmalara 27 kez atıf yapılırken, 11 yayın ile en çok yayın yapan dergiler arasında ikinci sırada yer alan Amerika merkezli Nationalities Papers-The Journal of Nationalism and Ethnicity dergisinde yayınlanan çalışmalara 102 atıf yapılmıştır. Her iki derginin de bölge çalışmaları alanında öne çıkması Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik üzerine yürütülen çalışmaların çoğunlukla belirli bir coğrafi ve tarihsel bağlam çerçevesinde ele alınmasından kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmalarda kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde, 356 çalışmada toplam 1213 farklı anahtar kelime kullanıldığı belirlenmiştir. En sık kullanılan anahtar kelimelerin ise “milli kimlik” (n=90) ve “Türkiye” (n=39) olduğu görülmektedir. Bu bulgu, milli kimlik tartışmalarının Türk Cumhuriyetleri bağlamında büyük ölçüde Türkiye merkezli yürütüldüğüne işaret etmektedir. Türkiye'nin ulus-devlet deneyiminin diğer ülkelere kıyasla daha eskiye dayanması ve Türk dünyasında hem akademik birikim hem de literatüründe sıkça incelenen bir ülke konumunda olması söz konusu tematik yoğunlaşmanın temel nedenleri arasında değerlendirilebilir.

Sonuç olarak bu bibliyometrik analiz, Türk Cumhuriyetlerinde milli kimlik konusuna yönelik akademik ilginin özellikle son yıllarda belirgin biçimde arttığını ortaya koymaktadır. Bulgular, Türkiye'nin yayın sayısı ve atıf göstergeleri bakımından literatürde baskın bir konumda bulunduğunu, diğer Türk Cumhuriyetlerinde ise milli kimlik çalışmalarının sınırlı kaldığını göstermektedir. Bu durum, bölgedeki akademik üretim, yayın imkanları ve milli kimlik çalışmalarına ilişkin ilgi düzeyleri ile açıklanabilir. Özellikle Türkmenistan örneğinde milli kimlik konulu çalışmaların yok denecek düzeyde olması, bu alanda önemli bir araştırma boşluğu olduğunu

göstermektedir. Bu nedenle yapılacak çalışmaların, Türk Cumhuriyetleri arasında karşılaştırmalı analizlere odaklanması ve disiplinlerarası yaklaşımlarla milli kimlik tartışmalarını derinleştirmesi literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Extended Abstract

Throughout history, people have wanted to feel a sense of belonging to a group or community that is similar to themselves. Although this need for belonging is not new, it attracted attention in the social sciences in the 1950s with the concept of 'identity.' The concept of identity is generally examined in the literature as individual and collective identity. In our study, we focus on national identity, which is a type of collective identity. With the emergence of nation states, national identity has become functional in explaining a people's common life, common homeland, common history, common spirit, and common culture.

This study is based on a bibliometric analysis and a descriptive research approach. Bibliometric analysis contributes to understanding global research trends in a given field by drawing on academic outputs from international databases such as Scopus and Web of Science (Alsharif, Salleh, & Baharun, 2020, p. 2949). Bibliometric studies are a method that allows for analysis of the subject under investigation. Researchers use this method to present a quantitative synopsis of published research articles, books, conference presentations, etc. related to the subject under investigation, along with their connections to year, country, institution, journal, author, and keywords. In short, bibliometric analysis is a statistical method that examines the evolution of disciplines by mapping data obtained from databases (Güzeller & Çeliker, 2019, p. 108).

Bibliometric software such as Gephi, Leximancer, Citespace, VOSviewer, and R Studio's Bibliometrix/Biblioshiny analysis package have been designed for mapping data in bibliometric analyses. In this study, VOSviewer and R Studio's Bibliometrix/Biblioshiny analysis package were used to map 356 studies on 'national identity' written in the Turkish Republics (Turkey, Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, and Turkmenistan) from the Web of Science database on 23 May 2025.

The search strategy used to create the research dataset was as follows: the keyword 'national identity' was searched in all fields. A total of 23008 data points were obtained, which were then filtered based on ESCI, SSCI, and SCI-Expanded indices and countries, resulting in a dataset of 356 data points for analysis. Using this concept, there are 23008 articles in Web of Science across all countries, and 356 articles in the countries we studied. The proportion of articles from the five Turkic republics is 1.55%.

The countries included in the study are Turkey, Azerbaijan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Uzbekistan, and Turkmenistan, it was observed that studies on national identity were concentrated in Turkey (n=250), Kazakhstan (n=65), Azerbaijan (n=24), Kyrgyzstan (n=11), and Uzbekistan (n=7), respectively. No articles on national identity were found in the Web of Science database for Turkmenistan. It should be noted that while a total of 356 studies were identified in the bibliometric analysis, the number of contributions to the field by countries was 357. This difference is due to the fact that

Özdemir, N., Avcıoğlu, G. Ş. (2026). Türk Cumhuriyetleri'ndeki Araştırmacıların Milli Kimlik Üzerine Yazdıkları Makalelerin Bibliyometrik Bir Çalışması. *Selçuk Türkiyat*, (67): 199-222.

Doi: 10.21563/sutad.1725831

studies with co-authors from multiple countries were produced jointly by authors from more than one country.

Between 1996 and 2025, a total of 356 articles were published in 205 different journals by 1,003 authors in the Turkic Republics on the topic of national identity. This indicates that researchers' interest in the topic of national identity has increased over the years, with an annual growth rate of 10.26% in the national identity literature. The Turkey-based journal *Bilig* (n=19) is the leader in this field of study. *Bilig*, which is classified under the category of regional studies, is indexed in SSCI and is in the Q4 quartile. While 1,267 different keywords were identified in the studies examined, 1,213 common keywords were identified. These are ranked as 'national identity' (n=90), "Turkey" (n=39) and 'nationalism' (n=35). The fact that most of the studies on the subject were written by researchers in Turkey seems to have influenced Turkey's position as one of the most frequently used keywords.

Kaynakça

- Alsharif, A. H., Salleh, N., & Baharun, R. (2020). Research trends of neuromarketing: A bibliometric analysis. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 98(15), 2948-2962.
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Arruda, H., Silva, E. R., Lessa, M., Proença, D., Jr, & Bartholo, R. (2022). VOSviewer and Bibliometrix. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 110(3), 392-395. <https://doi.org/10.5195/jmla.2022.1434>
- Arslan, E. (2022). Sosyal bilim araştırmalarında Vosviewer ile bibliyometrik haritalama ve örnek bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 33-56.
- Assmann, J. (2022). *Kültürel bellek*. (A. Tekin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Avcıoğlu, G. ř. (2011). Yapısal kimlikten seçimlik kimliğe; kimliğin medya aracılığıyla yeniden üretimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 359-370.
- Aydın, S. (1998). *Kimlik sorunu ulusalcılık Türk kimliği*. Öteki Matbaası.
- Bauman, Z. (2017). *Kimlik*. (M. Hazır, Çev.) Ankara: Heretik Yayıncılık.
- Bilgin, N. (1999). *Kolektif kimlik*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Börner, K., Chen, C., & Boyack, K. (2003). Visualizing knowledge domains. *Annual Review of Information Science and Technology*, 37, 179-255
- Burr, V. (2012). *Sosyal inşacılık*. (S. Arkonaç, Çev.). Ankara: Nobel Kitap.
- Castells, M. (2006). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür, kimliğin gücü*, (E. Kılıç, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402. <https://doi.org/10.1002/asi.21525>
- Çoban, M. (2012). Milliyetçilik teorileri. *Türk Yurdu*, 295(32), 345-351.
- Dalbay, R. S. (2018). "Kimlik" ve "toplumsal kimlik" kavramı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 161-176.
- Durante, F., Fiske, S. T., Gelfand, M. J., Crippa, F., Suttora, C., Stillwell, A., ... Teymoori, A. (2017). Ambivalent stereotypes link to peace, conflict, and inequality across 38 nations. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114(4), 669-674.
- Fearon, J. D. (1999). What is identity (as we now use the word). Unpublished Manuscript, *Stanford University, Calif.*

- Gan, C., & Wang, W. (2014). A bibliometric analysis of social media research from the perspective of library and information science. *IFIP Advances in Information and Communication Technology*, 4(45), 23-32.
- Gleason, P. (2014). Kimliği tanımlamak: Semantik bir tarih. Fırat Mollaer (Ed.), *Kimlik Politikaları içinde* (s. 21-52). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- González, M. F., & Carretero, M. (2013). Historical narratives and arguments in the context of identity conflicts. *Studies in Psychology*, 34(1), 73-82.
- Güzeller, C. O., & Celiker, N. (2019). Bibliometrical analysis of Asia Pacific journal of tourism research. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 24(1), 108-120.
- İslam, İ. (1999). Atatürk, cumhuriyet ve millî kimlik. *Erdem*, 11(33), 765-776.
- Lichtenberg, J. (1997). Nationalism, for and (mainly) against. R. McKim ve J. McMahan (Ed.), *The Morality of Nationalism içinde* (s. 158-75). Oxford: Oxford University Press,
- Littré. (t.y.). Identité. In Dictionnaire de la langue française. Retrieved February 4, 2026, from <https://www.littre.org/definition/identite>
- Lu, H. (2020). Discussion on National Spirit Education. *Review of Educational Theory*, 3(4), 30-34.
- Martínez-López, F. J., Merigó, J. M., Valenzuela-Fernández, L., & Nicolás, C. (2018). Fifty years of the European Journal of Marketing: a bibliometric analysis. *European Journal of Marketing*, 52(1/2), 439-468. <https://doi.org/10.1108/ejm-11-2017-0853>
- Melucci, A. (1989), *Nomads of the present: Social movements and individual needs in contemporary society*, Londra: Hutchinson Radius.
- Morley, D., & Robins. K. (2011). *Kimlik mekânları: Küresel medya, elektronik ortamlar ve kültürel sınırlar*. (E. Zeybekoğlu, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Oxford English Dictionary. (t.y.). Identity. In *Oxford English Dictionary*. Oxford University Press. Retrieved February 4, 2026, from <https://www.oed.com/search/dictionary/?scope=Entries&q=identity>
- Özdil, M. (2017). Kolektif ve bireysel kimlikler bağlamında sosyal bütünleşme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 383-400.
- Pamuk, A. (2017). *Kimlik ve tarih: Kimliğin inşasında tarihin kullanımı*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Sarıbay, A. Y. (1998). *Siyaset, demokrasi ve kimlik*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Smith, A. D. (2017). *Millî kimlik*. (B. S. Şener, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sönmez, D., & Hastürk. G. (2020). Türkiye’de fen eğitimi alanında doktora düzeyinde yapılan tez çalışmalarının bibliyografik analizi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3174-3194. doi: 10.15869/itobiad.736128.

- Swaminathan, V., Page, K. L., & Gürhan-Canli, Z. (2007). "My" brand or "our" brand: The effects of brand relationship dimensions and self-construal on brand evaluations. *Journal of Consumer Research*, 34(2), 248-259.
- Şeyhoğlu, R. (2025). *Modernite, milliyetçilik ve ilk milliyetçilikler: Avrupa'nın Batı oluşu*. Detay Yayıncılık.
- Şeyhoğlu, R., & Büyükbaş, H. (2025). Kimlik yaklaşımları ve millî kimlikler. *Enderun*, 9(1), 136-151. <https://doi.org/10.59274/enderun.1650301>
- Taylor, C. (2001). *Sources of the self: The making of modern identity*. Harvard University Press.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2022). VOSviewer manual version 1.6.18. CWTS meaningful metrics. *CWTS Meaningful Metrics*. Erişim adresi: https://www.vosviewer.com/documentation/Manual_VOSviewer_1.6.8.pdf
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics* 84, 523–538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Vatandaş, S. (2020). Sosyal medya mecralarında kimliğin sanallaşması (bireysel ve toplumsal gerçeklikten, sosyal medyanın sanallığına: Bireysel ve kolektif kimliklerin anlamsal ve işlevsel değişimi). *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 220-249.
- Wendt, A. (1994). Collective identity formation and the international state. *American Political Science Review*, 88(2), 384-396.
- Yıldız, S. (2007). Kimlik ve ulusal kimlik kavramlarının toplumsal niteliği. *Milli Folklor*, 74(1), 1-17.